

OCEÀ ÍNDIC: AQUÍ S'HI LLIURA LA GRAN BATALLA PER LA DOMINACIÓ MUNDIAL

Entrevista a Mohamed Hassan, especialista en geopolítica del món àrab

Gregoire Lalieu i Michel Collon

michelcollon.info

18/09/2010

www.rebellion.org

Es decideix la sort del món a l'oceà Índic? Coberta per l'arc de l'Islam (que va des de Somàlia fins a Indonèsia, passant pels països del Golf i Àsia Central), la regió s'ha convertit en el nou centre estratègic del planeta. Aquest nou capítol de la nostra sèrie "Comprendre el món musulmà" ens convoca a un creuer. Mohamed Hassan ens explica de quina manera el desenvolupament econòmic de Xina trastoca les relacions de força mundials i treu els països del Sud de la seva dependència d'Occident. També ens revela les estratègies plantejades pels EUA amb l'objectiu de mantenir el seu lideratge. I per què l'imperi usamericà està cridat a extingir-se. Finalment prediu la fi de la globalització. Resta saber si aquest hold-up planetari acabarà sense problemes o si els atacants liquidaran els hostatges en l'aventura.

Des de Madagascar fins a Tailàndia passant per Somàlia, Pakistan o Birmània, la conca de l'oceà Índic es troba particularment agitada. Com explicar aquestes tensions?

La relació de forces a escala mundial es troba en ple desordre. I la regió de l'oceà Índic es troba en el cor d'aquesta tempesta política.

De quina regió estem parlant?

De la que va des de la costa oriental d'Àfrica fins el sud d'Àsia. Inclou un llac (el mar Caspi) i tres rius: el mar del Golf, el mar Roig i el mar Mediterrani.

Per què és tan important aquesta regió? Primer perquè el 60% de la població del món es concentra a Àsia i es troba connectada a l'oceà Índic. Només la Xina i la Índia representen el 40% de la població mundial. A més l'emergència econòmica d'aquestes dues potències fan de l'oceà Índic una zona particularment estratègica. Avui en dia el 70% del petroli mundial passa per aquest oceà. Un percentatge que tendeix a créixer en funció de les creixents necessitats d'ambdós països. Per altra banda, el 90% del comerç mundial es realitza en vaixells contenidors i l'oceà Índic acull per sí sol a la meitat d'aquest tràfic.

Com ha assenyalat el periodista usamericà Robert D. Kaplan, conseller immediat d'Obama i del Pentàgon, l'oceà Índic es convertirà en l'estratègic centre mundial de

gravetat del segle 21. No només constitueix un passatge vital pel comerç i els recursos energètics entre el Pròxim Orient i l'est d'Àsia, sinó que també es troba ubicat en l'eix econòmic que es desenvolupa entre Xina, per una part, i Àfrica i Amèrica Llatina per l'altra.

El desenvolupament d'aquestes noves relacions comercials implica que el Sud està per alliberar-se de la seva dependència d'Occident?

En efecte, algunes xifres produeixen vertigen: el comerç entre Xina i Àfrica s'ha multiplicat per vint des de 1997. Amb Amèrica Llatina per catorze en menys de deu anys. Índia i Brasil col·laboren cada cop més estretament amb el continent negre. Sota l'impuls del desenvolupament xinès. Les inversions Sud-Sud han augmentat ràpidament. Després d'haver estat saquejada per segles, Àfrica emergeix de la seva letargia.

Per què tants països d'Àfrica i d'Amèrica Llatina es passen cap a la Xina?

Des de fa segles Occident ha comès un veritable pillatge dels recursos naturals de Sud, impedit el desenvolupament d'aquests països, especialment a través d'un deute odiós. Però Xina proposa millors preus per a les matèries primes i inverteix en els països del Sud desenvolupant infraestructures, programes socials o projectes d'energia no contaminant. Ha suprimit els impostos a la importació a nombrosos productes africans, afavorint enormement la producció i el comerç d'aquest continent. També ha anul·lat el deute dels països africans més pobres. A més, contràriament al que fan les potències occidentals, Xina no pretén ficar-se en la política interior dels seus socis econòmics. Amb motiu d'una conferència ministerial xino-africana, el primer ministre xinès Jibao resumia així la política del seu país: "La nostra col·laboració econòmica i el nostre comerç es recolzen en els avantatges recíprocs (...) Mai vam imposar condicions polítiques a Àfrica i tampoc no ho farem en el futur". Quina diferència amb les potències occidentals, que no han parat de fer i desfer els governs africans! El Sud té sed d'independència: aliar-se amb la Xina és una veritable oportunitat per calmar aquesta sed.

D'altra banda, els països occidentals estan passant per una greu crisi econòmica, que té certa repercussió a la Xina però que no li impedeix seguir creixent. En tals condicions és normal que els països africans i llatins es tornin cap al soci econòmic més sòlid. Com ho destacava el Financial Times en un altre moment, Brasil hauria estat afectat per la crisi dels EUA. Però al 2009 la seva economia va continuar creixent i no és casualitat que Xina s'hagi convertit en el seu principal soci econòmic.

Aquest eix Sud-Sud defineix l'hegemonia occidental. Els EUA i Europa deixaran que Xina envaeixi els seus territoris?

El desenvolupament d'aquest eix Sud-Sud presenta globalment dues amenaces importants pels interessos de les potències imperialistes i especialment pels EUA. En primer terme, retira de la zona d'influència occidental països rics en matèries primes. I immediatament després li permet a la Xina disposar de tots els recursos necessaris per continuar amb el seu desenvolupament enlluernador. En ple ascens, Pequín ja està atrapat a la primera potència econòmica, els EUA. Segons Albert Keidel, antic economista del Banc Mundial i membre del Consell Atlàntic, Xina podria passar al

capdavant al 2035. Avui en dia Washington tracta de contenir l'emergència xinesa per mantenir el seu lideratge. I el control de l'oceà Índic es troba en el centre d'aquesta estratègia. La lluita contra la pirateria somalí no és més que un pretext perquè les forces de la OTAN prenguin posicions a l'oceà Índic i les potències occidentals mantinguin el seu control d'aquesta conca. Japó també ha emprès la construcció d'una base militar a Yibuti per combatre la pirateria.

Tan aviat es parla de pirates com de terroristes islàmics. Es tracta d'una amenaça real o d'un pretext?

Jo no dic que no hi hagi amenaça. Sinó que simplement les potències occidentals la instrumentalitzen per posar-la al servei dels seus interessos estratègics a la regió. Com es va desenvolupar la pirateria a Somàlia? Fa vint anys que aquest país no té govern. Algunes companyies europees han aprofitat per anar a pescar a les seves costes i altres per bolcar-hi residus tòxics. En tals condicions els pescadors somalins es van veure impeditos per treballar i es van llançar a la pirateria per sobreviure. Però després el fenomen va anar prenent altres dimensions. Però si es vol resoldre el problema de la pirateria és necessari atacar-lo en les seves arrels i restablir un ordre polític legítim a Somàlia.

Ordre que els EUA no han volgut fins ara...

Sí, i la seva insensata política podria comportar mals molt majors encara. En efecte, és necessari saber que Somàlia és el centre històric de l'Islam a Àfrica de l'Est. En una altra època la influència dels caps religiosos somalins era molt important. Havien dut l'Islam sunní fins a Moçambic. Després, quan durant el segle XVIII els xiïtes omanís van estendre la seva influència a l'Àfrica Oriental, van influir enormement en la cultura de la regió però no van aconseguir convertir a la població al xiisme.

Avui en dia existeix la possibilitat de que es desenvolupi un moviment islàmic a causa dels errors comesos pels EUA a la Banya d'Àfrica. I si els dirigents d'aquest moviment utilitzessin aquesta història comuna per reunir als seus membres a tota Àfrica Oriental i defensar a Somàlia com a centre històric de l'islam africà, aleshores l'amenaça es tornaria molt seriosa pels EUA.

L'oceà Índic es troba coronat per "l'arc de l'Islam", que s'estén des d'Àfrica Oriental fins a Indonèsia, passant pels països del Golf i d'Àsia Central. Com és possible que aquest oceà, bressol de potències musulmanes, hagi acabat sota el domini de potències occidentals?

Abans de l'obertura del canal de Suez al 1869, quatre grans potències dominaven la regió: l'imperi turc-otomà, el dels perses (actual Iran), el dels mongols (imperi musulmà que es va desenvolupar a la Índia) i Xina. A través de l'oceà Índic, el comerç havia posat en contacte a les poblacions musulmanes amb els altres pobles de la regió i havia permès a l'Islam estendre's fins a Xina i Àfrica Oriental.

Va ser així com es va formar l'arc de l'Islam i l'oceà Índic fou dominat en gran part per les potències musulmanes.

Però un gran esdeveniment, ocorregut a la Índia, cimentarà la dominació europea a la regió: la revolta dels sipais de 1857. Els sipais eren soldats indis al servei de les companyies angleses. Les injustícies que cometien els seus contractistes els van conduir a una rebel·lió que molt ràpidament va desembocar en un gran moviment popular. Fou una evolució molt violenta, els sipais van massacrar a molts anglesos però finalment aquests van aconseguir reprimir el moviment. A Gran Bretanya una gran campanya propagandística va denunciar la barbàrie dels sipais. Karl Marx va analitzar l'esdeveniment i en va treure unes altres conclusions: "Els seus mètodes són bàrbars però hem de preguntar-nos què els va dur a exercir tanta brutalitat: els colons britànics establerts a la Índia".

Avui en dia vivim quelcom similar amb els atemptats de l'11 de setembre. Tota la opinió pública occidental està dirigida a indignar-se davant els mètodes bàrbars dels terroristes islàmics. Però no es fa preguntes sobre quins van ser els factors que van donar origen a aquesta forma de terrorisme: això ens conduiria a la política dels EUA al Pròxim Orient durant aquests últims cinquanta anys. La repressió de la rebel·lió dels sipais va tenir dues conseqüències importants: en primer terme, la colònia Índia fins aquest moment administrada per companyies privades, passà a ser oficialment administrada pel govern britànic. Immediatament després Gran Bretanya va deposar a l'últim líder musulmà indi, l'emperador mogol Muhammad Bahadur Shah, i el va desterrar a Birmània, on va acabar els seus dies.

Onze anys després de la rebel·lió dels sipais s'obre el canal de Suez, que permet vincular el Mediterrani amb l'oceà Índic. Un veritable cop de mà pel domini europeu en aquest oceà?

Exacte. Aleshores s'accelera la colonització europea a la conca de l'oceà Índic, França s'apodera de Yibuti, Gran Bretanya d'Egipte i després de Bahrein amb l'objectiu de protegir a la Índia de la invasió russa. Després de moltes convulsions entre els imperialismes de finals del segle XIX (unificació d'Alemanya i Itàlia, repartiment d'Àfrica entre les potències europees), l'imperi del sultanat d'Oman era l'última potència àrab activa a l'oceà Índic. Per a voltejar-lo els europeus van muntar una campanya propagandística dient que els omanís explotaven als africans com a esclaus. Amb el pretext de combatre l'esclavitud, Europa va mobilitzar les seves tropes cap a l'oceà Índic i va vèncer al sultanat d'Oman. D'aquesta manera el domini occidental sobre l'oceà Índic va ser absolut.

Però avui en dia aquest domini està posat en tela de judici per les potències emergents d'Àsia i l'oceà Índic podria convertir-se en el teatre de la competència xino-usamericana. Amb els EUA declinant i la Xina en espectacular ascens, com podria Washington bloquejar al seu principal competidor?

El Pentàgon està ben plantat a la regió: una enorme base militar a Okinawa (Japó), un acord amb Filipines amb el pretext de la lluita contra el terrorisme, excel·lents relacions amb l'exèrcit indonesi, que va ser ensinistrat per Washington per massacrar a un milió de comunistes i instaurar una dictadura militar als anys 60...

A més, els EUA poden comptar amb la seva base militar de Diego García. Aquesta illa

coralina ubicada al cor de l'oceà Índic faria somniar a més d'un turista amb les seves platges de sorra blanca i les seves palmeres.

Però la història d'aquesta illa té menys glamour: al 1965, Diego García i la resta de l'arxipèlag de Xagos van ser integrats al territori britànic de l'oceà Índic; al 1971 tots els habitants de Diego García van ser deportats a EUA i allí s'hi va construir una base militar. I és des d'aquest lloc estratègic des d'on Washington va realitzar certes operacions en el marc de la guerra freda, les guerres d'Iraq i Afganistan. Avui en dia, tot i que els tribunals britànics els hagin donat la raó, als habitants de Diego García el govern britànic els impedeix retornar.

Per tant els EUA tenen una bona implantació militar a la regió. Per la seva banda, Xina té dos talons d'Aquil·les: els estrets d'Ormuz i de Malaca. El primer (entre Oman i Iran) constitueix la única entrada al golf Pèrsic i només té 26 quilòmetres a la seva part més estreta. Al voltant del 20% del petroli importat per Xina passa per allí. L'altre punt debilitat, l'estret de Malaca (entre Malàsia i la illa indonèsia de Sumatra), molt concorregut i perillós, és el principal pas per a les mercaderies que venen per l'Índic destinades a Xina. Al voltant del 80% de les importacions xineses de petroli passen per aquest estret. Els EUA estan molt ben instal·lats a la zona i podrien bloquejar l'estret de Malaca si esclatés un conflicte amb Xina. La qual cosa seria una catàstrofe per a Pequín.

Això explica per què Xina busca diversificar les seves fonts d'energia?

De fet, davant aquest problema seriós Xina ha desenvolupat diverses estratègies. La primera ha estat aprovisionar-se a l'Àsia Central. Un gasoducte actualment vincula Turkmenistan amb la província xinesa de Xinjiang; des d'ara i fins al 2015 haurà de proveir-li 40 mil milions de metres cúbics per any, o sigui, la meitat del consum xinès actual. Un altre gasoducte també vincula a la Xina amb Kasajstan, portant-li el petroli del mar Caspi.

Al sud d'Àsia Pequín també ha firmat acords amb Bangladesh per la provisió de gas i de petroli. Recentment ha anunciat la construcció d'un oleoducte i un gasoducte que li proveiran 22 milions de tones de petroli i 12 mil milions de metres cúbics de gas per any des de Myanmar (Birmània).

La tercera estratègia xinesa, anomenada "collar de perles" consisteix en construir ports a països amics per la costa nord de l'oceà Índic. Objectiu: disposar d'un tràfic marítim autònom a la regió. En aquesta estratègia s'hi inscriu la construcció del port d'aigües profundes de Gwadar, al Pakistan. Una classe de port especialment adaptat al tràfic de vaixells contenidors; i Xina pensa construir-ne altres, especialment a Àfrica. És necessari clarificar que alguns vaixells contenidors que duen mercaderies des d'Amèrica Llatina cap a Xina són massa grans per arribar a l'oceà Pacífic a través del canal de Panamà. De forma que naveguen per l'Atlàntic i després per l'Índic abans d'arribar a la Xina. Per aquest itinerari no han de travessar Europa i arribar a l'Índic pel canal de Suez. En el marc Sud-Sud aquests vaixells contenidors podrien transitar per Àfrica unint a Amèrica Llatina amb Àsia.

Això generaria importants conseqüències per a Àfrica, mentre que l'activitat dels grans ports europeus com Marsella o Amberes declinaria. Connectar Àfrica amb el mercat asiàtic gràcies a l'oceà Índic li procuraria grans guanys al continent negre. Quan Nelson Mandela era president de Sud-àfrica desitjava veure concretar-se aquest projecte, però

els EUA i Europa s'hi van oposar. Avui en dia Xina està en condicions de posar-s'hi. Aquest eix Sud-Sud s'està materialitzant: els països del tercer món escapen a les divisions establertes entre ells i cooperen cada cop més. El món es troba en plena transformació!

Com és que Xina s'ha convertit en tan poc temps en una gran potència?

Fins a finals del segle XIX Xina ja era una gran potència. Venia mercaderia de bona qualitat i disposava de més divises estrangeres, or i plata, que les potències europees. Però el país no es trobava realment obert al comerç internacional. Existien només alguns expenedors a la costa, per a disgust de Gran Bretanya. Aquesta última, en plena revolució industrial, volia introduir una gran quantitat de productes en el conjunt de Xina.

De forma que quan el virrei Lin Zexu va ordenar al 1838 la destrucció dels paquets d'opi que Gran Bretanya importava il·legalment en territori xinès, els britànics van trobar un bon pretext per la guerra. Lord Melbourne va enviar una expedició a Canton. Aquesta va ser la primera guerra de l'opi, que va acabar quatre anys més tard. Un cop vençuts, els xinesos van ser obligats a obrir àmpliament el seu país al comerç internacional. Però les potències imperialistes desitjaven penetrar encara més a l'interior de Xina amb l'objectiu d'inundar-lo amb més mercaderies. I exigien la legalització de la venda d'opi tot i els estralls que produïa en la població. Perquè aquest lucratiu negoci els permetia cobrar en lingots de plata i tenir una avantatjosa balança comercial. Davant del rebuig xinès, Gran Bretanya i França van desencadenar la "segona guerra de l'opi" (1856-1860). Posada de genolls, Xina aleshores es va transformar en una semicolonía de les potències occidentals. Finalment la venda d'opi fou legalitzada i Gran Bretanya i França van obtenir grans beneficis.

De tot això no se'n parla mai a Europa, on sembla que es coneix bastant malament la història de Xina...

A altres parts també. És important saber que aquestes guerres imperialistes i la destrucció causada per les potències colonials van provocar la mort de centenars de milions de xinesos. Alguns van ser duts com esclaus a les mines del Perú en unes condicions laborals tan terribles que es van produir molts suïcidis col·lectius. Altres van ser explotats en la construcció dels ferrocarrils dels EUA. Gran quantitat de nens van ser segrestats i utilitzats en la perforació dels primers pous de petroli de la Shell a Brunei quan encara no existien les tecnologies de perforació mecanitzades. Fou un període terrible. Cap poble va sofrir tant. Es va haver d'esperar fins al 1949 perquè amb la revolució de Mao Xina es convertís en un estat independent i pròsper.

Alguns atribueixen aquest formidable progrés xinès a Deng Xiaoping: quan, prenent distància del maoisme i obrint Xina als capitals estrangers, va permetre el desenvolupament del país...

Això és oblidar que ja amb Mao la Xina exhibia un continu creixement, tot i que oscil·lant entre un set i un deu per cent! Certament, Mao va cometre errors durant la revolució cultural. Però de totes maneres va treure de l'extrema pobresa a un país de més de mil milions d'habitants. I va permetre a la Xina de convertir-se en un estat independent

després d'un segle d'opressió. Així que és fals atribuir el desenvolupament de Xina únicament a la política oberturista de Deng Xiaoping. Partint del nores, el país no ha cessat de desenvolupar-se a partir de 1949. I aquesta tasca no ha acabat.

És evident que l'actual obertura cap al capitalisme desperta moltes preguntes sobre el futur de Xina... Existiran sens dubte contradiccions entre les diferents forces socials davant l'enfortiment de la burgesia local. Xina podria convertir-se en un país absolutament capitalista, però dominat per l'imperialisme. En ambdós casos els EUA tractaran d'impedir que aquest país es converteixi en una gran potència permetent-se el luxe de mantenir-se al capdavant.

Justament alguns afirmen que ella mateixa s'ha convertit en un estat imperialista, exportant capitals per tot el planeta, i prospectant tot el Sud pel seu aprovisionament de matèries primes.

Existeix una confusió, en el mateix sí de l'esquerra, sobre la definició d'imperialisme plantejat per Lenin (que és sens dubte qui millor va estudiar el fenomen). Alguns només tenen en compte un element d'aquesta definició: l'exportació de capitals a països estrangers. Sens dubte és un factor essencial. En efecte, gràcies a l'exportació de capitals, les potències capitalistes s'enriqueixen més ràpidament i acaben per dominar les economies dels països menys desenvolupats. Però en el marc de l'imperialisme aquesta dominació econòmica és inseparable d'una dominació política que transformi el país en una semicolònia.

Dit d'una altra manera, si vostè és un imperialista, ha de crear en el país al qual exporta capitals la seva pròpia marioneta: un govern que serveixi als seus interessos. També pot entrenar a l'exèrcit de la seva semicolònia perquè doni cops militars quan la marioneta deixi d'obeir-lo. Això és el que va passar recentment a Hondures, on el president Manuel Zelaya va ser destituït per un exèrcit els oficials dels quals havien estat formats en acadèmies militars usamericanes. També pot infiltrar-se en l'aparell polític amb organitzacions com la CIA per a comptar amb col·laboradors interns. En síntesi, l'imperialisme es recolza en una doble dominació: econòmica i política. Cap va sense l'altra.

Això és el que marca la diferència amb Xina. No es fica en els assumptes polítics dels països amb els quals comercia. I la seva exportació de capitals no s'orienta a ofegar i dominar l'economia dels seus països socis. De forma que la Xina no només no és una potència imperialista sinó que permet als països víctimes de l'imperialisme alliberar-se trastocant les relacions de domini establertes per Occident.

Els EUA encara poden aturar els seus competidors xinesos?

D'acord, el Pentàgon està ben implantat a la regió, però una confrontació militar directa amb Xina sembla improbable: Washington sembla estar sempre obstinat amb el Pròxim Orient, d'acord amb nombrosos analistes, no estaria en condicions d'encarar un conflicte amb Pequín.

En efecte, bombardejar o envair la Xina no és una opció imaginable. Els EUA han d'elaborar altres estratègies. La primera consisteix en recolzar-se en els seus estats

vassalls d'Àfrica per controlar el continent i impedir que Xina accedeixi a les matèries primes. Aquesta estratègia no és nova, va ser posada a punt després de la segona guerra mundial per contenir el desenvolupament del Japó.

I quins són actualment aquests estats vassalls?

Al nord d'Àfrica, Egipte. A l'est, Etiòpia. A l'oest, Nigèria, i pel centre i el sud del continent els EUA comptaven amb Sud-àfrica, però aquesta estratègia ha fracassat. Tal com hem vist els EUA no aconsegueixen impedir que els estats africans comercin amb Xina i han perdut molta influència al continent. Ho testimonia el cop sofert pel Pentàgon quan va buscar en un país on establir la seu del seu comandament regional Africom. Tots els estats del continent van rebutjar albergar aquesta base. El ministre sud-africà de defensa va explicar que aquest rebuig era “una decisió africana col·lectiva” i la mateixa Zàmbia li havia retrucat al secretari d'Estat usamericà: “Li agradaria a vostè tenir un elefant a la seva sala d'estar?” Actualment la seu d'aquest comandament regional per Àfrica té la seu a... Stuttgart! És una vergonya per a Washington. Una altra estratègia dels EUA per controlar l'oceà Índic seria atiar a la Índia contra Xina exacerbant les tensions entre els dos països. Aquesta tàctica ja va ser utilitzada als anys 80 amb Iran i Iraq. Els EUA armaven als dos contrincants a la vegada i Henri Kissinger va declarar: “Deixin-los que es matin entre ells”. Aplicar aquesta teoria amb la Índia i la Xina permetria matar dos ocells d'un tret, debilitant a les dues grans potències emergents d'Àsia. Per altra banda els EUA ja havien utilitzat aquesta tàctica als anys 60 en un conflicte entre Xina i la Índia. Però la Índia va perdre, i no crec que actualment els seus governants cometessin el mateix error de fer la guerra amb un veí per servir als interessos d'una potència estrangera. Existeixen moltes contradiccions entre Pequín i Nova Delhi, però no massa importants. Aquestes dues nacions emergents del tercer món no haurien d'embarcar-se en aquesta classe de conflictes típicament imperialistes.

Aleshores cap resultat pels EUA a la Índia o a Àfrica. Però a l'Àsia de l'Est tenen molts aliats. No comptaran amb ells per contenir a la Xina?

Allí Washington també ha fracassat a causa de la seva cobdícia. El sud-est asiàtic va sofrir una terrible crisi econòmica al 1997, provocada per un greu “error” dels EUA. Tot va començar amb la devaluació de la moneda tailandesa, que havia estat atacada pels especuladors. Per aquest cop les Borses van embogir i moltes empreses van fer fallida. Tailàndia esperava rebre ajuda dels EUA, dels qui era una fidel aliada. Però la Casa Blanca ni es va immutar. I també va rebutjar la idea de crear un Fons Monetari Asiàtic per ajudar als països més afectats. En realitat les multinacionals d'EUA van aprofitar la crisi asiàtica per eliminar els seus competidors asiàtics, el creixement dels quals els inquietava.

Finalment fou la Xina la que va salvar a la regió de la catàstrofe decidint no devaluar la seva moneda. Una moneda dèbil afavoreix les exportacions i si el iuan s'hagués devaluat les exportacions xineses haguessin acabat amb les deteriorades economies dels seus veïns. De forma que mantenint el valor de la seva moneda la Xina va permetre als països de la regió reactivar les seves exportacions i recuperar-se. Al mateix temps la major part dels governs asiàtics van fer créixer la seva rancúnia cap a Washington pel paper que va desenvolupar en la crisi. El primer ministre de Malàsia va declarar: “La col·laboració de Xina i el seu alt sentit de la responsabilitat han salvat a la regió d'una situació molt més catastròfica”. Des d'aleshores les relacions econòmiques entre la Xina i els seus veïns no

han deixat de desenvolupar-se. Al 2007 Pequín es va convertir en el primer soci comercial del Japó, un dels aliats més estratègics dels EUA a Àsia.

A més, la Xina no té pretensions hegemòniques a la regió. Els EUA creien que els països de l'oceà Índic estarien aterrats pel poder xinès i buscarien la protecció usamericana. Però la Xina amb els seus veïns va establir relacions basades en el principi de la igualtat. Des d'aquest punt de vista els EUA també han perdut la batalla d'Àsia de l'Est.

Aleshores, els EUA no tenen cap manera d'impedir la competència xinesa?

Sembla que no. Per desenvolupar-se, la Xina té una necessitat vital de comptar amb recursos energètics. Els EUA tracten de controlar aquests recursos per impedir que arribin a la Xina. Era un dels objectius bàsics de les guerres d'Afganistan i d'Iraq, però ambdues s'han tornat un fiasco. Els EUA han destruït aquests països amb l'objectiu de posar-hi allí governs que els fossin dòcils, però no ho han aconseguit. La fruiteta de les postres: els nous governs iraquians i afganesos comercien amb Xina! Pequín no té necessitat de gastar milers de milions de dòlars en una guerra il·legal per apropiarse de l'or negre iraquiana: les companyies xineses allí han guanyat reglamentàriament les licitacions de concessions petrolieres.

Aleshores es veu que les estratègies de l'imperialisme usamericà són un fracàs total. Però als EUA encara li queda una opció: mantenir el caos per evitar que la Xina pugui usufructuar l'estabilitat dels països estratègics. Això implica continuar les guerres a Iraq i a Afganistan i estendre-les a altres països com Iran, Somàlia o Iemen. Aquesta visió de curt termini podria tornar-se catastròfica, perquè embarcaria a més pobles contra els EUA, la OTAN i Occident. Els que volen continuar amb la via militar fan bé en estudiar la història dels EUA dels últims seixanta anys. Washington no ha guanyat cap guerra tret de la de la minúscula illa de Granada (1983).

Com es va iniciar aquesta declinació de l'Imperi Usamericà?

De la Segona Guerra Mundial els EUA n'havien sortit molt ben parats, doncs van entrar molt tard en el conflicte després d'haver finançat (molt lucrativament) als dos camps: aliats i nazis. Finalment Washington va decidir acudir en ajuda dels aliats. Quan va acabar el conflicte Gran Bretanya estava minada pels deutes, la potència alemanya destruïda i la Unió Soviètica havia pagat un tribut pesat (més de 20 milions de morts) per vèncer l'exèrcit nazi. Pel contrari, els EUA, que no havien fet pràcticament cap sacrifici, van aparèixer com a grans vencedors: tenien un vast territori, una indústria que treballava a ple rendiment, grans possibilitats agrícoles i amb els seus competidors europeus de genolls. Eus ací com els EUA es van convertir en una potència mundial.

Però immediatament després es van gastar tot el premi que havien guanyat durant la Segona Guerra Mundial per combatre al comunisme. L'economia usamericana es va militaritzar i van començar a encadenar-se les guerres, de Corea a Iraq, passant per Vietnam, per no citar-ne d'altres. Avui en dia per cada dòlar gastat del pressupost usamericà, seixanta centaus van a l'exèrcit. Un desastre! Les grans indústries del país han estat destruïdes, les escoles i els hospitals públics es troben en un estat deplorable.

Cinc anys després del pas de l'huracà Katrina, els habitants de Nova Orleans encara viuen en campaments. Es pot comparar aquesta situació amb la del Líban: els qui van

perdre les seves cases a causa dels bombardeigs israelians al 2006 van trobar un sostre gràcies a Hizbulà. El que va dur a dir a un mulà que viu als EUA que era millor ser libanès que viure als EUA, ja que en el país dels cedres almenys un aconsegueix tenir un sostre sobre el seu cap.

Aquest procés de militarització ha submergit en l'endeutament als EUA. Però avui en dia el seu principal creditor és... Xina! El destí d'aquests dos grans competidors sembla estar curiosa i íntimament relacionat.

Sí, l'economia és cosa de bojos! En efecte, Xina exporta molts productes als EUA, la qual cosa genera moltes divises. L'acumulació de divises li permet a Xina mantenir un canvi estable entre el iuan i el bitllet verd, afavorint les exportacions. Però aquesta mateixa acumulació de dòlars fa igualment que Pequín compri bons del tresor usamericà que financen el deute estadounidenc. Finançant als Estats Units pot dir-se que Xina finança la guerra contra el terrorisme! El Pentàgon condueix aquesta guerra amb l'objectiu de controlar millor els recursos energètics del món i intentar contenir l'emergència xinesa. Es tracta d'una situació paradoxal. Però aquesta campanya dels EUA està fracassant i la seva economia està al llindar de la fallida.

Els queda una opció: reduir les seves despeses militars i utilitzar el seu pressupost en el relançament econòmic. Però l'imperialisme està dominat per la lògica dels guanys immediats i la competència sense frens: de cop continuarà la seva carrera fins a morir. L'historiador Paul Kennedy ha estudiat la història dels grans imperis: quan l'economia d'una gran potència perd velocitat, però les seves despeses militars augmenten, aquesta potència està destinada a desaparèixer.

Aleshores estem davant la fi de l'imperi americà?

Qui pot assegurar-ho? La història està feta de zig zags i jo no tinc la bola de cristall per predir el futur. Però tot porta a creure que l'hegemonia dels EUA toca la seva fi. No hi haurà més superpotència mundial i els EUA es convertiran en una important potència regional. Assistirem a la tornada del proteccionisme i per tant al final de la globalització. Emergiran blocs econòmics i entre aquests blocs el d'Àsia serà el més fort. Avui en dia els milionaris estan cada cop menys del costat dels blancs i occidentals. Estan a Àsia, on es troben les riqueses i la capacitat de producció.

Què passarà amb Europa?

Europa manté vincles molt forts amb els EUA. Especialment a través de la OTAN, una invenció dels EUA al acabar la Segona Guerra Mundial amb l'objectiu de controlar al vell continent. Però crec que a Europa existeixen dos tipus de dirigents: els pro EUA i els veritables europeus. Els primers depenen de Washington. Els segons privilegien els interessos propis d'Europa i s'alien amb Rússia. Amb la crisi econòmica i la declinació dels EUA, l'interès lògic d'Europa serà tornar-se cap a Àsia.

En el seu cèlebre llibre *El gran taulell mundial*, el polític usamericà Zbigniew Brzezinski dubtava que aparegués una aliança entre Europa i Àsia, dient que aquesta unió no es produiria mai degut a les diferències culturals.

Després de la Segona Guerra Mundial els EUA dominaven l'escena econòmica,

especialment l'europea, i li exportaren la seva cultura i les seves formes de vida. L'economia en efecte genera vincles culturals, però la cultura només crea vincles quan es té l'estómac ple. La cultura no es menja. De forma que quan l'estómac està buit, la cultura queda darrere de l'economia.

Per això avui en dia, quan el món capitalista està en crisi, Europa ha de privilegiar els seus interessos econòmics abans que els culturals que la uneixen als EUA. Aleshores seria lògic que miri cap a Àsia. A més perquè els llaços culturals entre Europa i els EUA els va forjar Hollywood. Pot dir-se que els llaços culturals són històricament més forts entre, per exemple, Itàlia i Líbia o entre Espanya i Marroc.

Quan Henry Kissinger deixava que els iranians i els iraquians es matessin entre sí, deia que l'hegemonia dels EUA era indispensable per mantenir la pau i propagar la democràcia al món. Nombrosos especialistes com Brzezinski pensaven el mateix. No es corre el risc de que la fi de "l'Imperi" usamericà provoqui conflictes encara majors?

La democràcia de la que ells parlen és la dels països imperialistes occidentals, que no representen més que el 12% de la població mundial. A més, no es pot dir que l'hegemonia dels EUA hagi generat pau i estabilitat al món. Al contrari! Per mantenir-se com a única superpotència mundial, han provocat guerres i fomentat conflictes en els quatre rumbos cardinals del planeta.

Avui en dia molts europeus, que condemnen els excessos dels EUA, no voldrien veure caure a "l'Imperi americà". Ja fa més de seixanta anys que Washington domina militarment al vell continent, amb el pretext de vetllar per la seva seguretat. A molts europeus els espanta la idea de renunciar a aquesta "protecció" i haver d'assumir la seva pròpia seguretat.

Tenir un exèrcit europeu exigiria invertir una gran part del pressupost europeu. Però com que no es tracta d'un sector productiu, aquest finançament massiu podria provocar una nova crisi. A més, si s'inverteix en un exèrcit, qui combatrà? En el cas d'una guerra Europa estaria exposada a seriosos problemes demogràfics.

Tal com crec aquesta situació permet comprendre la manifesta voluntat d'alguns dirigents europeus d'apropar-se a Rússia. Aquesta és la única aliança, pacífica i pròspera que pot encarar Europa. Però això també suposa deixar que Rússia es transformi en una gran potència perquè els europeus puguin aplicar-hi allí les seves tecnologies. Ara bé, els EUA s'han oposat sempre a la integració de Rússia amb Europa. Si de totes maneres es produeix, produirà un efecte que obligarà a Washington a deixar el vell continent.

Els vuit anys del govern de Bush, la seva política bèl·lica, les seves despeses militars i els seus grans fracassos han accelerat la caiguda dels EUA. Vostè pensa que Obama podrà canviar alguna cosa?

La seva elecció és històrica. Els afroamericans van sofrir molt en el passat. Tot i que van contribuir enormement al desenvolupament dels EUA, no es van reconèixer els seus drets polítics. Durant la guerra civil estadounidense els afroamericans eren víctimes de l'esclavitud al Sud. La burgesia del Nord els va oferir la llibertat a canvi de que

combatessin al seu costat. Els esclaus van acceptar i això va permetre que guanyés el Nord. Entre 1860 i 1880 els EUA van conèixer un període pròsper, sense racisme, qualificat com de reconstrucció pel cèlebre líder afroamericà William Edward Burghardt. Però molt aviat l'èlit dels EUA es va espantar veient que la gent de color, els treballadors i els ciutadans comuns s'unien: les propietats de la minoria burgesa se sentien amenaçades per la solidaritat de les classes populars. Per tant va tornar la segregació, tenint per objectiu trencar la unitat de les classes populars i enfrontar als ciutadans comuns entre sí amb l'objectiu de que l'èlit es trobés preservada de tota rebel·lió.

Així que en aquest marc l'arribada d'un home negre a la Casa Blanca és molt important. Però tot i que Barack Obama sigui un president progressista pel seu color, això no és suficient: el caràcter reaccionari de l'imperialisme es refà, es veu cada cop més. De forma que no crec que Barack Obama pugui canviar ni en els mesos ni en els anys per venir.

L'imperialisme no es pot canviar o adaptar. És precís enderrocar-lo.

I quin és el lloc del món musulmà en aquest gran enfrontament entre la Xina i els EUA? Té algun paper veritablement important?

Molt important, com ho hem dit al principi, els EUA han dimonitzat el "perill islàmic" en tota una sèrie de països que costegen l'oceà Índic: Somàlia, països del Golf, Àsia Central, Pakistan, Indonèsia... L'objectiu dels EUA vinculat al de les transnacionals és controlar el petroli i els recursos energètics, així com els passos estratègics de la regió. Però al Pròxim Orient i al conjunt del món musulmà s'hi ha desenvolupat una corrent antiimperialista que resisteix la dominació dels EUA.

Es tracta d'un factor molt positiu. Tots els pobles del món tenen interès en establir relacions basades en principis d'igualtat i de posar fi ràpidament a l'hegemonia occidental, que ha generat tantes agressions i tants crims. Al passat, tota classe de personalitats i corrents polítiques van tractar de llançar el món musulmà als braços dels EUA i la seva gran aliança anticomunista. Però en realitat l'interès dels pobles de "l'arc de l'Islam", l'interès dels musulmans, es troba en una altra banda. Si cadascú comprèn i recolza el paper positiu de Xina en el reequilibri de les forces mundials, aleshores resulta possible l'establiment d'una gran aliança de tots els països que volen desenvolupa-se de manera autònoma en interès dels seus pobles, és a dir, traient-se el pillatge i la ingerència de potències imperialistes. Cadascú hauria d'informar al seu voltant i fer prendre consciència de que aquests canvis importants són positius. Posar fi a l'hegemonia de les potències imperials obrirà grans perspectives a l'alliberament dels pobles.

Font: <http://www.michelcollon.info/Ocean-Indien-ici-se-joue-la-grande.html?lang=fr>